

prostora. Tako je vključevanje »celokupne kulture proletarijata« v etnološke predmetne okvire v precejšnjem nasprotju s svojimi dosedanjimi trditvami opravil le preveč na kratko. Seveda pa smo lahko tako bistvenih korektur, čeprav teoretično še ne povsem usklajenih s celotnim sistemom, samo veseli.

M. Gavazzi je v svoji razpravi na kratko obnovil dosedanja stališča glede izvira in razvoja južnoslovanske velike družine in nato opozoril na novejšo ugotovitve sovjetskih arheologov, ki omogočajo sklep, da je to socialno obliko poznala večina Slovanov pred razselitvijo. S tem pa seveda pridobiva težo teza, da so Južni Slovani prinesli zadrugo že ob priselitvi s seboj.

Razprava »Srodstvo po mleku kod Južnih Slovena« Milenka S. Filipovića prinaša še zlasti obilo gradiva za sestavino južnoslovanske socialne kulture, ki je bila in še je posebej značilna za muslimanski del prebivalstva, a je dovolj razširjena tudi drugje. Ta razširjenost in arhivski podatki, čeprav skromni, pričajo, da je obravnavana oblika socialne vezanosti starejša od islamizacije določenih območij Balkana. Glede na družbeni pomen tudi nekrvnega sorodstvenega povezovanja in njegovo splošno usihanje v novejšem času je mogoče sklepati, da je bil pojav razširjen tudi tam, kjer o njem ne najdemo več podatkov. Drugačne družbene razmere in njihovo hitrejšo spreminjanje so ga zadušile že znatno prej.

Med drugimi prispevki se Spiro Kulišić pod naslovom »O zadruzi i patronimiji« ustavlja kot več poznavalec problema ob knjigi sovjetskega etnologa M. O. Kosvena z analogno temo. Verjetno pa mu prostorsko omejena zasnova ni dovolila, da bi bil v svojem izvajanju poljudnejši, s tem bi nam zavrnil ev nekaterih Kosvenovih spodrsiljav in formalističnih postavk nekoliko bolj približal. Zelo zanimiv je nadalje spis Dušana Drljače »Etnološki pogled na poljska i jugoslovenska ispitivanja posleratnih migracija«. Napotki, ki iz avtorjeve analize dosedanjega dela izhajajo, nudijo tudi nekatere spodbude za etnološko preučevanje sodobnega življenjskega stila nasploh.

V razdelku kratkih prispevkov najdemo sestavke: »Preučevanje sodobnega življenja v sovjetski etnografiji« (Slavko Kremenšek), »Stanje i problemi etnologije u SR Hrvatskoj« (Đurđica Palošija) in »Stogodišnjica rođenja Dragutina Lermana« (Branko Pleše). Sledijo »kritike i prikazi« in novi razdelek »beleške o novijoj literaturi«, za katerega bi bilo želeli, da bi zaradi svoje informativne vrednosti prinašal v skladu z obsegom zapise o res najpomembnejši domači in tuji etnološki literaturi. Slučajen izbor bi tukaj ne bil umesten.

Kratki informaciji o položaju etnologije na Češkoslovaškem Slobodana Zečevića sledi še jugoslovanska etnološka bibliografija Nađe Kalinin za leto 1960. Ta izredno koristni periodični prispevek tako zaključuje po obsegu razmeroma skromno in precej zakasnelo število edine splošno jugoslovanske etnološke publikacije v celotnem obsegu te vede. Izdajatelja pa bi še prosili, da bi vendarle skušal najti tiskarno in stavce, ki bi prispevke in tudi naslove v slovenskem jeziku ne krojili toliko po lastnem okusu in znanju.

S. Kremenšek.

Rudolf Bednárik, Slovaci u Juhoslavii. Slovenska akademija vied, Bratislava, 1964. Str. 272.

U prvom poglavlju kojeg je napisao Ján Sirácky iznosi se kratak pregled doseljavanja osiromašljenih Slovaka u vojvodansku (tada ungarsku) nizinu, tzv. Donju zemlju (u 18. i 19. stoljeću — Bačku, Banat i Srijem (str. 7—25).

Drugo poglavlje (str. 26—100) tretira život i teškoće na koje su naišli Slovaci-kolonisti u novoj domovini. Daju se podaci o ratarskoj proizvodnji i proizvodnim sredstvima, gajenju i urodu konoplje, lana, hmelja, vinove loze i drugih poljoprivrednih kultura. Nadalje, govori se o stočarstvu, o uzgoju ovaca i konja i donose se broječni podaci o broju stoke u 19. i 20. stoljeću. Bednárik obrazlaže strukturu seoskih hatara, donosi podatke o količini i vrstama zemljišća u selima naseljenim Slovacima, sistemu gospodarstava — salašima, seoskom obrtu, uzimajući za primjer Petrovac i Gložan.

U trećem poglavlju (str. 101—121) Bednárík prikazuje položaj kolonista u odnosu na feudalnu gospodu, te početak i tok ekonomskog-socijalnog raslojavanja vojvodanskih Slovaka krajem 18., a osobito u 19. i 20. stoljeću, koje je imalo za posledjicu pojavu velikog broja bezemljaša po slovačkim selima. U tom poglavlju pisac iznosi podatke o nadnicama i troškovima života u Bačkoj u 19. i 20. stoljeću, o napoličarstvu, biroštvu i drugim vidovima feudalne i kapitalističke eksploatacije, te napokon o iseljavanju početkom ovog stoljeća 30.000 vojvodanskih Slovaka u Ameriku.

U četvrtom poglavlju (str. 122—136) govori se o velikoj gladi 1847. godine, te posebno o vrstama hrane koju Slovaci upotrebljavaju u različim prigodama.

Peto poglavlje koje je i brojem stranica najveće (str. 137—262) obrađuje etnografiju Slovaka (tipove naselja i kuća, gospodarske zgrade, kućni inventar, narodnu nošnju, zadružni život, ženidbene običaje itd. Bednárík donosi podatke i o natalitetu i mortalitetu, naročito među Slovácima u Staroj Pazovi i Kováčici te ih uspoređuje s onima kod njihovih susjeda Srba.

Na kraju dat je iscrpan rezime na njemačkom jeziku, priloženo je blizu stotinjak fotografija iz svakodnevnog života, rada i običaja vojvodanskih Slovaka, a sama knjiga štampana je na finom papiru i vrlo je ukusno opremljena.

Bednáríkova knjiga prvi je uspješni pokušaj da se sintetički prikaže život jedne naše nacionalne manjine koja danas broji 90.000 stanovnika, svestrano i kontinuirano od njezinog doseljavanja u Vojvodinu do u naše dane.

B. Pleše

Zeitschrift für Ethnologie. Organ der Deutschen Gesellschaft für Völkerkunde. Bd. 87, H.1-Braunschweig, 1962. Str. 160.

Revijo, ki jo je ustanovilo pred 87 leti berlinsko društvo za antropologijo, etnologijo in prazgodovino, izdaja danes društvo za etnologijo v Zah. Nemčiji. To strokovno glasilo je eno najpomembnejših v srednji Evropi. V njem objavljajo strokovnjaki etnološke razprave in druge prispevke iz sorodnih disciplin. Koncept revije je podoben strokovnim časopisom, ki jih izdajajo danes etnološke in druge ustanove po Evropi. Prvi del je vsekakor najvažnejši, ker obsega znanstvene razprave in članke; v drugem so objavljena poročila; v tretjem delu pa so ocene strokovne literature in bibliografija izšlih del. Razprave v prvem delu niso obširne, toda so raznovrstne in obravnavajo mimo specialnih problemov še mnogo aktualnih vprašanj o raznih raziskovanjih v okviru širšega kroga strokovnjakov.

Prvi zvezek za leto 1962 obsega naslednje razprave: Thomas S. Barthel (Zur Sternkunde der Osterinsulaner). V tem kratkem sestavku nas avtor seznani z vrsto imen zvezd, kakor jih je raziskal na teh otokih. Predvsem upošteva znanje astronomije otoških informatorjev. — Carl A. Schmitz (Residenzprobleme) razpravlja o problemu spremembe bivališča, ki nujno nastane po sklenitvi zakona. Predlaga vrsto novih izrazov v strokovni literaturi za bivališče, ki ga povzroči eden od poročnega para. — Lorenz G. Löffler (Der Einfluss der Matripatrilokalität auf das Verwandtschaftsterminologiesystem der Lamet). V tem prispevku daje avtor mnogo zanimivih podatkov o socialni ureditvi ljudstva Lamet v Zgornjem Laosu. Pisec obravnava najprej starejšo dobo, v kateri družbena ureditev sloni na patrilinarnem eksogamnem sorodstvu; v mlajši pa je ureditev prebivališča matripatrilokalna in sorodstvo bolj in bolj izgublja svoj pomen. — Franz Hochleitner (Das Sonnentor von Tiwanaku in Bolivien) poskuša razrešiti pravi pomen sončnih vrat, ki so se ohranila v indijanski vasi Tiwanaku kot najpomembnejši spomenik nekdanjega tempelskega mesta. Ta največji ideografski dokument predinkovske kulture v južni Ameriki predstavlja celoten sistem znakov nebesnih znamenj, ki je osnova na astronomsko-koledarskem štetju sončnih let. — Klaus Mylius (Wirtschaftsformen auf den Nikobaren-Inseln) obravnava še danes malo raziskane gospodarske značilnosti teh otokov. Helmut Ziegert (Zur Chronologie der Tierradentro- und San-Agustin-